

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 02.08.2006, sp. zn. 5 Tdo 883/2006, ECLI:CZ:NS:2006:5.TDO.883.2006.1

Číslo: 56/2007

Právní věta: Ke spáchání trestného činu křivého obvinění podle § 174 tr. zák. se nevyžaduje existence speciálního subjektu, jako je tomu u trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 tr. zák. Proto se trestného činu křivého obvinění může dopustit každý, kdo jiného lživě obviní z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání, a to bez ohledu na skutečnost, zda pachatel vystupuje v procesním postavení svědka nebo znalce. Pachatelem trestného činu křivého obvinění tudíž může být např. i ten, kdo učinil písemně nepravdivé oznámení o spáchání trestného činu jinou osobou, anebo kdo lživě obvinil jiného ze spáchání trestného činu v podaném vysvětlení před policejním orgánem, aniž by bylo podmínkou trestnosti, že pachatel byl předem poučen o hrozbě trestního postihu za trestný čin křivého obvinění. K dokonání trestného činu křivého obvinění rovněž není třeba, aby se pachateli podařilo dosáhnout jeho úmyslu, tj. aby byla určitá osoba skutečně obviněna ze spáchání trestného činu nebo dokonce za něj odsouzena. Pokud jde o časový okamžik, v němž přichází v úvahu spáchání trestného činu křivého obvinění podle § 174 tr. zák., pachatel se ho může dopustit nejen za situace, kdy orgány činné v trestním řízení ještě nezahájily trestní stíhání konkrétní osoby, nýbrž i za situace, kdy již bylo trestní stíhání takové osoby zahájeno, neboť zákonný znak „přivodit“ jeho trestní stíhání není totožný s pojmem „zahájit“ trestní stíhání jiné osoby. Úmysl pachatele se tak může vztahovat též k tomu, aby se v již zahájeném trestním stíhání nadále pokračovalo (např. pro přísnější právní kvalifikaci skutku) nebo aby byla ve věci učiněna další rozhodnutí (např. vzetí obviněného do vazby, odsuzující rozsudek). Jiný zvlášť závažný následek způsobený křivým obviněním ve smyslu § 174 odst. 2 tr. zák. může spočívat např. v tom, že lživě obviněná osoba byla vzata do vazby, byla odsouzena apod.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 02.08.2006

Spisová značka: 5 Tdo 883/2006

Číslo rozhodnutí: 56

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Křivé obvinění

Předpisy: § 174 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné G. B. proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 21. 2. 2006, sp. zn. [13 To 63/2006](#), jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 1 T 71/2005.

Z odůvodnění:

K odvolání obviněné G. B., kterým napadla rozsudek Okresního soudu v Pardubicích ze dne 19. 12. 2005, sp. zn. 1 T 71/2005, rozhodl Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 21. 2. 2006, sp. zn. [13 To 63/2006](#), tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), c), d), e), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně v části týkající se této obviněné a podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám nově rozhodl, přičemž obviněnou G. B. uznal vinnou trestným činem křivého obvinění podle § 174 odst. 1, 2 tr. zák. Tohoto trestného činu se podle rozsudku soudu druhého stupně dopustila tím, že dne 23. 6. 1999 v P. před policejním orgánem Policie České republiky, Okresního ředitelství v P., skupiny kriminální policie a vyšetřování, a dne 24. 6. 1999 jako svědek před tehdejší vyšetřovatelem Policie České republiky, Okresního úřadu vyšetřování v P., ve věci XY po poučení o trestních následcích křivého obvinění uvedla nepravdivé skutečnosti týkající se údajné účasti B. V., I. R., L. T. a K. K. na trestné činnosti spočívající ve vykrádání rodinných domků, a to vytypováním objektů, opatřením dopravních prostředků, odcizováním a převzetím odcizených věcí a peněz, a tímto jednáním přivodila jejich trestní stíhání a vazbu. Za uvedený trestný čin byla obviněná G. B. odsouzena podle § 174 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 3 roky, jehož výkon jí byl podle § 58 odst. 1 a § 60 odst. 1, 2 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu 3 roky a nad obviněnou byl vysloven dohled.

Obviněná G. B. podala prostřednictvím své obhájkyne proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích dovolání, které opřela o důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle přesvědčení obviněné její výpověď učiněná před policejním orgánem dne 23. 6. 1999 podle § 12 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, tedy ještě předtím, než bylo zahájeno trestní stíhání B. V., I. R., L. T. a K. K., nemohla vést k vyvození trestní odpovědnosti obviněné za trestný čin křivého obvinění podle § 174 odst. 1, 2 tr. zák., neboť obviněná nebyla řádně poučena o možných následcích své výpovědi ve vztahu ke křivému obvinění. Obviněná zde poukazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2003, sp. zn. [7 Tdo 109/2003](#), podle něhož předpokladem trestní odpovědnosti svědka za trestný čin křivé výpovědi je jeho řádné poučení před výsledkem. Podle přesvědčení obviněné je nutné tento závěr vztáhnout i na trestní odpovědnost za trestný čin křivého obvinění. Pokud jde o výpověď obviněné učiněnou již v postavení svědka dne 24. 6. 1999, tato nemohla přivodit trestní stíhání jmenovaných osob, protože ty již byly stíhané pro trestné činy, o nichž obviněná vypovídala jako svědek. Bylo-li už zahájeno trestní stíhání určitých osob, podle názoru obviněné nemůže být její výpověď právně posouzena jako trestný čin křivého obvinění. Jak dále obviněná připomíná, stejnou námitku uplatnila i ve svém odvolání, přičemž se jí odvolací soud nijak nezabýval a vůbec se k ní nevyjádřil.

Závěrem podaného dovolání obviněná G. B. navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích a aby sám rozhodl tak, že se obviněná zproštuje obžaloby.

Nejvyšší státní zástupkyně se vyjádřila k podanému dovolání obviněné G. B. prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jejího názoru z obsahu dovolání, ze srovnání námitek v něm uvedených s námitkami uplatněnými v odvolání a z toho, jakým způsobem se s námitkami obviněné vypořádal odvolací soud, nelze dospět k závěru o existenci vad vytýkaných dovoláním jak napadenému rozhodnutí, tak ani řízení, které mu předcházelo. Státní zástupkyně považuje dovolání obviněné za zjevně neopodstatněné, neboť obviněná v podstatě jen opakuje námitky uplatněné již v řízení před soudem prvního a druhého stupně, s nimiž se odvolací soud dostatečně a správně vypořádal. Podle přesvědčení státní zástupkyně není nesoulad mezi provedenými důkazy, resp. učiněnými skutkovými zjištěními a jejich následným právním hodnocením. Závěrem svého vyjádření státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací dospěl mimo jiné k následujícím závěrům.

Především Nejvyšší soud považuje za nesprávný názor obviněné G. B., podle něhož lze dovozovat trestní odpovědnost za trestný čin křivého obvinění pouze tehdy, jestliže byla vypovídající osoba poučena o možných následcích takového křivého obvinění.

K tomu Nejvyšší soud uvádí, že jak je patrné z obsahu protokolu o podaném vysvětlení ze dne 23. 6. 1999, obviněná G. B. učinila vysvětlení před policejním orgánem v souladu s ustanovením § 12 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 12 odst. 5 citovaného zákona je policista povinen poučit osobu podávající vysvětlení o možnosti odepřít vysvětlení, pokud by tato osoba tímto vysvětlením sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pocítovala jako újmu vlastní, způsobila nebezpečí trestního stíhání nebo nebezpečí postihu za přestupek. Rovněž může osoba odepřít podání vysvětlení v případě, pokud by porušila státem uloženou nebo státem uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže by byla této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěna. Takového poučení se obviněná dostalo. Z citované právní normy však nelze dovodit povinnost policejního orgánu poučovat osobu podávající vysvětlení o trestněprávních následcích křivého obvinění, jak tvrdí obviněná ve svém dovolání. Uplatněnou námitkou obviněná na jedné straně opomíjí skutečnost, že předpokladem normálního chování každého člověka ve společnosti je, aby si nepočínal v rozporu s elementárními morálními pravidly, na jejichž dodržování není třeba zvláště upozorňovat, jelikož se jejich znalost ve společnosti automaticky předpokládá. Proto lze v praxi běžně vyvodit trestní odpovědnost pachatele např. za trestné činy krádeže, podvodu atd., aniž byl poučen o tom, že se nemá krást, podvádět, lhát apod. Na druhé straně se obviněná ve své argumentaci nesprávně domnívá, že podmínkou trestnosti pachatele trestného činu křivého obvinění je jeho poučení ze strany policejního orgánu. Skutková podstata obsažená v ustanovení § 174 tr. zák. ovšem takovou podmínku neobsahuje a nelze ji dovodit ani z jiných právních předpisů. Jak vyplývá ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů, obviněná si musela být vědoma toho, že svou výpověď může přivodit trestní stíhání jmenovaných osob. Tento závěr, s nímž se ztotožňuje i Nejvyšší soud, je navíc umocněn skutečností, že policejní orgán nad rámec svých zákonných povinností poučil obviněnou podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, o právních následcích úmyslně nepravdivého obvinění. Rovněž z této okolnosti mohla obviněná dovodit, že křivé obvinění sankcionují vedle norem morálních také normy právní.

Jen pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že jinak tomu je v případě skutkové podstaty trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 tr. zák., na kterou obviněná poukazuje ve svém dovolání. Zde se vyžaduje určité procesní postavení pachatele (jako svědka nebo znalce), jehož předpokladem je i náležité poučení tím orgánem, před nímž pachatel vystupuje v takovém postavení. Při podání vysvětlení dne 23. 6. 1999 obviněná G. B. však nebyla v postavení svědka a její nepravdivou výpověď odvolací soud správně neposoudil jako trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 tr. zák. Proto se na projednávanou trestní věc obviněná nemůže vztahovat ani citované rozhodnutí Nejvyššího soudu, jímž argumentuje v podaném dovolání. Obviněná byla pravomocně odsouzena za trestný čin křivého obvinění podle § 174 odst. 1, 2 tr. zák., který z hlediska trestnosti nevyžaduje existenci speciálního subjektu, jako je tomu u trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 tr. zák. Trestného činu křivé obvinění se tak může dopustit každý, kdo jiného lživě obviní z trestného činu v úmyslu přivodit mu trestní stíhání, a to bez ohledu na skutečnost, zda vystupuje ve zvláštní pozici svědka nebo znalce. Pachatelem tudíž může být např. i ten, kdo učinil písemně nepravdivé oznámení o spáchání trestného činu, aniž by se zde vyžadovalo nějaké předem dané poučení o hrozbě trestního postihu za trestný čin křivého obvinění, resp. takové poučení ani nepřichází v úvahu.

Nejvyšší soud se neztotožnil ani s námitkou obviněné G. B., podle níž svou svědeckou výpověď ze

dne 24. 6. 1999 nemohla přivodit trestní stíhání shora jmenovaných osob, jelikož proti nim bylo již před podáním této svědecké výpovědi zahájeno trestní stíhání. Nejvyšší soud především zdůrazňuje, že pro naplnění skutkové podstaty trestného činu křivého obvinění podle § 174 tr. zák. není rozhodné, zda křivě obviněná osoba byla skutečně v důsledku lživého obvinění pachatele obviněna a trestně stíhána, či nikoliv. Podstatná je skutečnost, že pachatel lživě obvinil určitou osobu s úmyslem přivodit její trestní stíhání, tedy vědomě nepravdivě informoval o důležitých skutkových okolnostech vztahujících se ke konkrétnímu trestnému činu (skutku) a ke konkrétní osobě, a toto lživé obvinění směřující proti takové osobě učinil u orgánu činného v trestním řízení se záměrem, aby inicioval její trestní stíhání. Znaky posuzovaného trestného činu budou naplněny jak tehdy, když nepravdivé obvinění skutečně vedlo nebo alespoň přispělo k zahájení trestního stíhání vůči osobě lživě obviněné, tak i tehdy, když orgán činný v trestním řízení neuvěřil tomuto nepravdivému obvinění a vůbec nezahájil trestní stíhání osoby lživě obviněné. Postačí tedy nepravdivé obvinění učiněné v úmyslu přivodit trestní stíhání, byť se pachateli nepodařilo tento úmysl uskutečnit.

Pokud jde o časový okamžik, v němž přichází v úvahu spáchání trestného činu křivého obvinění podle § 174 tr. zák., pachatel se ho může dopustit nejen za situace, kdy orgány činné v trestním řízení toliko uvažují o trestním stíhání konkrétní osoby, nýbrž i za situace, kdy již bylo trestní stíhání takové osoby zahájeno, případně bylo v její věci vydáno nepravomocné rozhodnutí ve věci samé. V této souvislosti je nezbytné připomenout, že podle § 12 odst. 10 tr. ř. se trestním stíháním rozumí úsek řízení od zahájení trestního stíhání do právní moci rozsudku nebo jiného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení ve věci samé. Samotný pojem „v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání“ obsažený v ustanovení § 174 odst. 1 tr. zák. pak nemůže být podle názoru Nejvyššího soudu vykládán tak, že úmysl pachatele trestného činu křivého obvinění musí směřovat pouze k tomu, aby orgán činný v trestním řízení vydal postupem podle § 160 tr. ř. usnesení o zahájení trestního stíhání jiné osoby, ale není vyloučeno, aby úmysl pachatele směřoval k vydání určitého rozhodnutí ve věci samé (např. odsuzujícího rozsudku) či jiného rozhodnutí (např. usnesení o vzetí do vazby) učiněného v průběhu trestního stíhání konkrétní osoby a směřujícího proti ní.

Z těchto důvodů považuje Nejvyšší soud námitku obviněné G. B. za neopodstatněnou, protože je v rozporu zejména s logickým a systematickým výkladem citované trestněprávní normy. Navíc důsledky nepravdivé svědecké výpovědi obviněné učiněné před tehdejším vyšetřovatelem dne 24. 6. 1999 je třeba posuzovat v kontextu s jejím dřívějším – rovněž nepravdivým – vysvětlením, které podala u policejního orgánu dne 23. 6. 1999. Výsledky obou těchto procesních úkonů významnou měrou ovlivnily další postup orgánů činných v trestním řízení vůči stíhaným osobám, zejména pokud vůči nim bylo zahájeno trestní stíhání a byly vzaty do vazby.

Jak vyplývá z rozhodných skutkových zjištění popsaných především ve výroku o vině či následně v odůvodnění rozsudků soudu prvního stupně a odvolacího soudu, obviněná G. B. učinila své jednání spočívající v poskytnutí nepravdivých informací orgánům činným v trestním řízení s cílem přivodit trestní stíhání osob B. V., I. R., L. T. a K. K., proti nimž bylo skutečně zahájeno trestní stíhání (dne 23. 6. 1999) a dokonce všichni čtyři poškození byli vzati do vazby (dne 25. 6. 1999), přičemž na ně byla podána i obžaloba (dne 11. 5. 2000), které je zprostil Krajský soud v Hradci Králové.

Nejvyšší soud tak konstatuje, že obviněná G. B. se posuzovaným skutkem dopustila trestného činu křivého obvinění podle § 174 odst. 1, 2 tr. zák., jak správně rozhodl Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích. Použitá právní kvalifikace zcela odpovídá zákonu, a proto je podané dovolání obviněné zjevně neopodstatněné, takže je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.